

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH W POLSKIM ZWIĄZKU ORIENTACJI SPORTOWEJ

Wstęp

W związku z wejściem w życie ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, PZOS ma obowiązek wprowadzenia standardów ochrony małoletnich. Niniejsze standardy ochrony dzieci zawierają cztery zasady, których wdrożenie oznacza, że każdy członek PZOS potrafi zidentyfikować sytuacje, w których bezpieczeństwo dziecka jest zagrożone, a każdy działacz, organizator, trener, opiekun, rodzic ma wiedzę, jakie działania podjąć, aby zapewnić dzieciom bezpieczeństwo podczas aktywności sportowych, treningów, zawodów, obozów.

- **Standard 1.** Polityka PZOS ochrony dzieci przed krzywdzeniem
- **Standard 2.** Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnimi a zespołem szkoleniowo-organizacyjnym
- **Standard 3.** Procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego
- **Standard 4.** Monitoring i okresowa weryfikacja przyjętych działań z przyjętymi standardami

Wprowadzenie przyjętych procedur pomoże usprawnić system identyfikowania i eliminowania przemocy i wykorzystywania seksualnego dzieci w klubach sportowych, skutkiem czego dzieci oraz ich rodzice i opiekunowie będą mieć pewność, że środowisko sportu jest bezpieczne dla najmłodszych.

Podstawa prawna:

- ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 560)

Przyjmuje się do stosowania:

Standard 1.

Polityka PZOS ochrony dzieci przed krzywdzeniem

1. Zarząd Związku oraz powołany Koordynator jest odpowiedzialny za wdrożenie Polityki, przyjmowanie zgłoszeń, przeprowadzanie postępowań wyjaśniających i udzielanie wsparcia małoletnim. Odpowiedzialność ta nie zwalnia wszystkich zaangażowanych w organizację procesu szkoleniowego dzieci, w szczególności trenerów, opiekunów i działaczy za realizację tych działań w celu zapewnienia bezpieczeństwa małoletnim podopiecznym.
2. PZOS wypracował procedury i powołał Koordynatora odpowiedzialnego za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego odpowiednim organom.
3. PZOS monitoruje, szkoli i angażuje członków, współpracowników, wolontariuszy, działaczy w celu zapobiegania krzywdzenia dzieci.
4. Szkoleniowcy, działacze, rodzice potrafią rozpoznawać symptomy krzywdzenia dziecka oraz posiadają wiedzę jak podejmować interwencję, a dzieci otrzymują informacje, jak unikać zagrożeń w kontaktach z dorosłymi i rówieśnikami oraz gdzie szukać pomocy w trudnych sytuacjach życiowych, w tym poprzez udostępnienie im niniejszych Standardów w wersji skróconej.

Standard 2.

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnimi a zespołem szkoleniowo-organizacyjnym

Podstawowe definicje:

- Dziecko/mąoletni – kaźda osoba do ukończenia 18 roku Źycia.
- Koordinator – osoba powołana przez PZOS do przestrzegania zasad wynikających z *ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym* mającej na celu ochronę małoletnich, która jest odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielanie mu wsparcia. Kontakt mailowy do Koordynatora: charuba.lukasz@gmail.com
- Kaźde zamierzone lub niezamierzone działanie osób poprzez stworzenie zagrożenia lub popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka jest krzywdzeniem dziecka.
- Przemoc fizyczna wobec dziecka to działania prowadzące lub stwarzające ryzyko uszkodzenia ciała lub doznania w jej wyniku krzywdy psychicznej dziecka.
- Przemoc emocjonalna, werbalna (psychiczna) to działanie na poziomie emocjonalnym, a nie fizycznym, wykorzystujące mechanizmy manipulacji, ataki werbalne w celu upokarzania, poniżania, lekceważenia, zastraszania, obniżenia poczucia własnej wartości.
- Zaniedbanie to działania w wyniku których podstawowe potrzeby dziecka jak wyżywienie, ubranie, higiena, edukacja, ochrona, bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne, wychowanie, opieka lekarska nie są zaspokajane i które sprawiają, że dziecko nie czuje się ważne i wartościowe.
- Przemoc seksualna (wg WHO) to „włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody” pomiędzy dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem. Celem takiej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby poprzez namawianie lub zmuszanie dziecka do angażowania się w czynności seksualne prawnie zabronione, wykorzystywanie dziecka do prostytucji lub innych praktyk prawnie zakazanych o charakterze seksualnym lub wykorzystywanie dziecka do produkcji materiałów o charakterze pornograficznym (np. ekshibicjonizm, prowadzenie rozmów o treści seksualnej nieadekwatnej do wieku dziecka, seksualizacja zabaw i wizerunku). Kaźda czynność seksualna podejmowana z dzieckiem poniżej 15. roku Źycia jest przestępstwem.
- Przemoc rówieśnicza (bullying) jest formą przemocy doświadczanej przez dziecko ze strony rówieśników. To działania intencjonalne, powtarzalne, mające na celu wyrządzenie przykrości lub krzywdy. Obejmuje przemoc werbalną (np. przezywanie, ośmieszanie), relacyjną (np. wykluczenie z grupy, ignorowanie), fizyczną (np. pobicie, kopanie, popychanie, szarpanie), materialną (np. kradzież, niszczenie przedmiotów) oraz elektroniczną (złośliwy SMS lub e-mail, wpis w serwisie społecznościowym, umieszczanie w Internecie zdjęć lub filmów ośmieszających ofiarę), a także przemoc o podłożu seksualnym.
- Zdarzenia zagrażające małoletniemu obejmują takie zdarzenia jak m.in. przemoc fizyczną, przemoc seksualną, przemoc rówieśniczą (bullying) oraz zaniedbanie.

Zasady ogólne

1. Prowadzonej działalności sportowej z dziećmi powinna przyświecać zasada dobra dziecka, że prawa dzieci będą szanowane, że kaźda forma nadużycia narusza prawa lub wystąpienia krzywdy dziecka nie będzie tolerowana. Niezbywalnym prawem dziecka jest prawo do szacunku i ochrony godności osobistej.
2. Prowadzone szkolenie sportowe winno być zorganizowane w sposób zapewniający szeroko pojęty interes dziecka, tzn. prawo do rozwoju fizycznego, emocjonalnego, intelektualnego i moralnego dziecka. Należy uwzględnić szczególne potrzeby dzieci z niepełnosprawnościami uczestniczące w zajęciach i zawodach w Orientacji Precyzyjnej.
3. Należy szczególną uwagę zwrócić na sytuacje, w których dobro i bezpieczeństwo dziecka może być zagrożone z uwzględnieniem wystąpienia potencjalnych nadużyć. Sytuacje wystąpienia czynnika ryzyka

w sporcie mogą wystąpić zarówno na treningach i na wyjazdach podczas nocowania, w podróży, w szatniach, w łazienkach, podczas zmiany odzieży w warunkach plenerowych i mogą się objawiać również w postaci przemocy fizycznej, aktów znęcania się lub wykluczania wśród rówieśników. Nieodpowiednie są też sytuacje relacji dorosły-dziecko, w tym nadużywanie władzy oraz zaufania.

4. Ocena ryzyka jest zalecana dla każdej planowanej aktywności, np. organizacji treningów, wyjazdów, spotkań, szczególnie z uwzględnieniem organizacji noclegów. Należy zwrócić uwagę czy wybierane miejsce noclegu zaimplementowało i spełnia standardy ochrony małoletnich.
5. Ocena ryzyka jest zalecana dla organizatorów zawodów sportowych. W miarę możliwości organizacyjnych zaleca się wyznaczenie i zorganizowanie miejsca przebieralni/szatni/mycia dla dzieci również w warunkach plenerowych.
6. Nie należy bagatelizować zachowania dziecka, na przykład niewyjaśnione obrażenia fizyczne, nagłe zmiany zachowania (agresja, wycofanie), unikanie pewnych sytuacji lub osób, nadmierne odizolowane lub brak integracji z innymi w grupie.
7. Nie należy bagatelizować znaków w zachowaniu dorosłych, trenera, opiekuna, starszych zawodników, nawet jeżeli tylko wzbudziły niepokój lub zostały zasłyszane. Należy zwrócić uwagę, gdy osoba ta nadmiernie wyróżnia lub karze jedno lub więcej dzieci, używa nieodpowiedniego języka, wyraża się negatywnie i krytycznie wobec dziecka, nie troszczy się o dzieci lub zachowuje nieetycznie i niemoralnie.

Bezpieczeństwo w Internecie

1. Ocena ryzyka dotycząca bezpieczeństwa dziecka w Internecie powinna być uwzględniana zarówno przez kadrę szkoleniową, jak i organizatorów. Dzieci winne być na bieżąco informowane/szkolone przez trenerów i opiekunów o zasadach bezpiecznego korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu, potencjalnych zagrożeniach w związku z publikowanymi w mediach społecznościowych zdjęciach, filmach, klipach z treningów i wyjazdów, a organizatorzy zawodów sportowych powinni dochować szczególnej staranności podczas prezentowania w sieci Internet zdjęć i filmów jako materiałów promocyjnych z przebiegu imprezy.
2. Ochrona dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie polega na przekazywaniu małoletnim zaleceń o:
 - nieprzekazywaniu swoich danych osobowych, takich jak: imię, nazwisko, numer telefonu czy adres domowy;
 - dbaniu o nierozpowszechnianie swojego wizerunku; w przypadku publikacji zdjęć w sieci należy zadbać, aby dostęp do nich miały wyłącznie osoby znajome; niedostępianie zdjęć nieznanym, w szczególności zdjęć intymnych, czy w niepełnym ubraniu;
 - informowaniu rodziców lub trenerów o każdym przypadku, gdy małoletni napotka się w sieci na treści, które wydają się nielegalne, czy w jakikolwiek sposób wywołują niepokój;
 - informowaniu rodziców lub trenera o propozycjach spotkania, jakie małoletni otrzyma od internetowych znajomych;
 - nieatakowaniu nikogo w sieci, niezależnie od tego, jakie zdanie on wyraża; nieokazywaniu agresji, niestosowaniu gróźb;
 - niekorzystaniu z sieci przez zbyt długi czas, bo zbyt długie korzystanie z komputera bądź innych urządzeń mobilnych może zaszkodzić zdrowiu;
 - pamiętaniu, że im dłużej małoletni korzysta z sieci, tym mniej rozmawia ze znajomymi twarzą w twarz, a takie kontakty są najbardziej wartościowe.

Odpowiednie przygotowanie personelu PZOS

1. Należy podjąć wszelkie działania podczas rekrutacji kadry szkoleniowej, wolontariuszy w celu zmniejszenie prawdopodobieństwa zatrudnienia niewłaściwej osoby. Cechy dobrego trenera to oprócz umiejętności, pasji i zaangażowania również spostrzegawczość i wrażliwość na potrzeby dzieci. Dobry

- trener powinien umieć budować u dzieci poczucie własnej wartości bez nadmiernego faworyzowania wybranych dzieci.
2. Przed dopuszczeniem osoby zatrudnianej do wykonywania obowiązków związanych z wychowaniem, trenowaniem, wypoczynkiem małoletnich lub opieką nad nimi, PZOS jest zobowiązany sprawdzić osobę zatrudnianą w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym oraz Rejestrze osób w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze. Rejestr dostępny jest na stronie: <https://rps.ms.gov.pl/pl-PL/Public#/>
 3. Kadra szkoleniowa, wolontariusze, a także inne osoby podlegające oraz współpracujące z PZOS podlegają weryfikacji przez Koordynatora przed rozpoczęciem pracy z dziećmi, a także w trakcie jej trwania, w tym w szczególności poprzez przekazanie niniejszych Standardów.
 4. Każda osoba pracująca z dziećmi w ramach struktury PZOS, w przypadku podejrzenia o zdarzeniach zagrażających małoletniemu, zarówno w czasie zajęć sportowych i innych wydarzeń organizowanych przez PZOS, jak również w środowisku domowym, zobowiązana jest do przekazywania takiej informacji Koordynatorowi.

Zachowania niedozwolone wobec małoletnich

1. Nie wolno ujawniać informacji wrażliwych dotyczących małoletniego wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych małoletnich; obejmuje to wizerunek małoletniego, informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.
2. Nie wolno zachowywać się w obecności małoletnich w sposób niestosowny; obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec małoletniego relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).
3. Nie jest dozwolone utrwalanie wizerunku małoletniego dla celów prywatnych poprzez filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie. Zakaz ten obejmuje także umożliwienie utrwalenia wizerunków małoletnich osobom trzecim. Wyjątkiem jest utrwalanie wizerunku na potrzeby PZOS, na podstawie zgody udzielonej przez rodziców/prawnych opiekunów.
4. Nie jest dozwolone proponowanie małoletniemu alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używanie ich w obecności małoletniego.
5. Nie jest dozwolone nawiązywanie z małoletnim jakiegokolwiek relacji romantycznej, seksualnej lub mogącej zostać uznana za posiadającą takie właściwości. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie małoletniemu treści erotycznych i pornograficznych.
6. Podejmując decyzje dotyczące małoletniego, należy go o tym poinformować i starać się brać pod uwagę jego oczekiwania.
7. Nie wolno bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej małoletniego.
8. Nie wolno dotykać małoletniego w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
9. Szczególną ostrożność należy zachować wobec małoletniego, który doświadczył nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że małoletni będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi.
10. Kontakt fizyczny z małoletnim nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy.
11. W sytuacjach wymagających ewentualnych czynności wobec małoletniego związanych między innymi z udzieleniem pierwszej pomocy w przypadku kontuzji, należy unikać innego niż niezbędnego kontaktu fizycznego z małoletnim. Należy zadbać o to, aby w miarę możliwości w każdej z czynności pielęgnacyjnych i higienicznych asystowała inna osoba z PZOS.

12. Przy podejmowaniu kontaktu z małoletnim z niepełnosprawnością lub specjalnymi potrzebami edukacyjnymi uwzględnia się w sposób szczególny tę kwestię.

Standard 3

Procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego

Zasady ogólne

1. PZOS zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych dzieci zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
2. W sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka należy z należytą starannością zapewnić ochronę wizerunku dziecka uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych. Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu zobowiązane są do udzielenie mu wsparcia, poinformowania o możliwości uzyskania z pomocy instytucjonalnej odpowiednich służb.
3. W przypadku powzięcia podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone lub zgłoszenia takiej okoliczności przez dziecko lub opiekuna dziecka, fakt ten należy zgłosić Koordynatorowi lub do Zarządu PZOS w postaci notatki lub wiadomości e-mail, przy czym zgodnie z art. 304 § 1 Kodeks postępowania karnego każdy ma prawny i społeczny obowiązek zawiadomić o tym fakcie prokuratora lub policję.
4. Koordynator ustala plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.
5. Plan wsparcia powinien zawierać wskazania dotyczące podjętych przez PZOS działań w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji oraz wsparcie, jakie oferowane jest dziecku.

Procedura zgłoszenia zawiadomień

1. Podjęcie interwencji przez koordynatora i Zarząd PZOS powinno się odbywać po poinformowaniu rodziców/opiekunów o obowiązku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka do odpowiedniej instytucji (prokuratura/policja lub sąd rodzinno-opiekunczy lub najbliższy ośrodek pomocy społecznej). Do udziału w interwencji można zaprosić specjalistów, w szczególności psychologów i pedagogów.
2. W przypadku, gdy z przeprowadzonych ustaleń wynika, że opiekun małoletniego zaniedbuje jego potrzeby psychofizyczne lub rodzina jest niewydolna wychowawczo (np. małoletni wielokrotnie jest nieadekwatnie ubrany do pogody, opuszcza miejsce zamieszkania bez nadzoru osoby dorosłej), rodzina stosuje przemoc wobec małoletniego, należy poinformować właściwy ośrodek pomocy społecznej o potrzebie pomocy rodzinie, gdy niespełnianie potrzeb wynika z sytuacji ubóstwa, bądź – w przypadku przemocy i zaniedbania – konieczności wszczęcia procedury Niebieskiej Karty.
3. Przebieg interwencji w przypadku zgłoszenia, że dziecko jest krzywdzone, należy ewidencjonować i każdorazowo sporządzić notatkę/kartę interwencji. Powstałe dokumenty o ujawnionych lub zgłoszonych incydentach lub zdarzeniach krzywdzenia dzieci należy przechowywać z należytą starannością z uwagi na dane wrażliwe osoby pokrzywdzonej. Wszystkie osoby, które powzięły informację o krzywdzeniu dziecka, mają obowiązek do zachowania tych informacji w tajemnicy, z wyłączeniem przekazywania tych informacji uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

Standard 4

Monitoring i okresowa weryfikacja przyjętych działań z przyjętymi standardami

1. Zarząd PZOS wraz z Koordynatorem co najmniej raz na dwa lata dokonują przeglądu i oceny wprowadzonych standardów oraz ich zgodności z obowiązującymi przepisami. Przegląd standardów będzie udokumentowany pisemnie, a konkluzje oraz wprowadzone zmiany będą upublicznione na stronie PZOS.

2. Standardy sporządza się, mając na względzie konieczność ich zrozumienia przez osoby małoletnie.
3. Sporządzone standardy oraz ich aktualizacje umieszczone są na stronach internetowych PZOS oraz stronach klubowych a także w siedzibach/lokalach klubów wraz z informacjami skierowanymi do dzieci, rodziców i opiekunów, gdzie szukać pomocy w trudnych sytuacjach życiowych.
4. Na stronach internetowych PZOS w ramach kampanii informacyjno-edukacyjnej o przyjętych standardach ochrony małoletnich, będą zamieszczane materiały skierowane do rodziców i dzieci na temat ich praw, ochrony swoich granic i umiejętności rozpoznawania zachowań, które są krzywdzące.

KOORDYNATOR

Łukasz Charuba, adres e-mail: charuba.lukasz@gmail.com

Przydatne linki:

FUNDACJA DAJEMY DZIECIOM SIĘ

<https://standardy.fdds.pl/standardy-w-dzialaniu/kluby>

<https://standardy.fdds.pl/upload/pages/kontekst-wdrazania-standardow-ochrony-dzieci-w-sporcie-36-1-file-1711730528971004921430507429.pdf>

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży prowadzony przez Fundację Dajemy Dzieciom Się - telefon: 116 111 – numer bezpłatny

PAŃSTWOWA KOMISJA DO SPRAW PRZECIWDZIAŁANIA WYKORZYSTANIU SEKSUALNEMU MAŁOLETNICH PONIŻEJ 15 LAT

<https://pkdp.gov.pl/gdzie-po-pomoc/napisz/wiesz-o-wykorzystaniu-seksualnym-zglos-przestepstwo/>

RZECZNIK PRAW DZIECKA

<https://brpd.gov.pl/strefa-dziecka/>

Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka- telefon: 0 800 12 12 12 (numer bezpłatny)

Komitet Ochrony Praw Dziecka

<https://kopd.pl/>

- telefon: 22 626 94 19 6

Policja – telefon: 997

Numer alarmowy: 112